

De lichenologische excursie van maart 1996 naar het Zuidoosten van de provincie Noord-Brabant

P.P.G. van den Boom

A visit to the area of the zinc-works at Budel-Dorplein has been undertaken to show the occurring of *Micarea confusa* Coppins & v.d.Boom which was recently described. *Cladonia grayi* s.str., a species known from a few localities in the north eastern part of The Netherlands was found for the first time in the province.

The second area, which was visited is 'Het Goor', eastern of Soerendonk, a reserve with *Salix* trees in a damp locality, surrounded by *Alnus* and *Betula*. The most important discovery was *Normandina pulchella*, only known from the last century for the province.

The third area visited was a heathland with many *Pinus* stumps. On several places, *Cladonia borealis*, a species previously only known from the last century in the province, was present.

Inleiding

Op 10 maart 1996, één dag na de feestelijke lezingendag waarbij muziek een niet onbelangrijke rol speelde en waar onze buitenlandse gast, Brian Coppins, een lezing gaf, was een excursie georganiseerd naar enkele bijzondere gebieden in het Zuidoostelijk deel van Noord-Brabant. De belangstelling was nogal groot; de groep bestond naast de twee Schotse gasten, Brian en Sandy Coppins, waren er maar liefst drie auto's met Belgische gasten.

De zinkfabriek te Budel-Dorplein

De omgeving van de zinkfabriek te Budel-Dorplein is een bijzondere locatie, omdat het een sterk vervuilde plaats betreft. Van deze locatie werd onlangs een nieuwe soort is beschreven, *Micaria confusa*, die tot nu toe in Nederland in vier uurhokken is gevonden en in België van drie locaties bekend is (Coppins & v.d.Boom 1995). *Micaria confusa* groeit terrestrisch, voornamelijk op plantenresten; bij de zinkfabriek vooral op afgestorven terrestrische mossen. Behalve *M. confusa* zijn

hier ook diverse *Cladonia*-soorten en o.a. *Vezdaea leprosa* te vinden. Op de sintels zijn *Trapelia involuta*, *T. obtegens*, *Stereocaulon nanodes* en *S. vesuvianum* talrijk te vinden. Sinds 1987 ben ik vele malen naar dit gebied geweest en heb steeds weer de soortenlijst kunnen aanvullen. Zo ook nu, we vonden er *Cladonia grayi* s.str., een soort die tot nu toe vnl. in het uiterste oosten van ons land is gevonden. Ook *Steinia geophana* is hier niet eerder gevonden. Een nog onbeschreven *Pyrenocollema* die bekend was van de omgeving van Overpelt in België, bij de voormalige zinkfabriek, groeide hier terrestrisch op verweerd hout.

Het Goor in Soerendonk

Het Goor in Soerendonk stond in het begin van de tachtiger jaren bekend als het meest interessante broekbos van oostelijk Noord-Brabant. Het is enkele hectaren groot. Nadien zijn er nog rijkere gebieden in deze streek gevonden, zoals de broekbossen bij Geldrop en Heeze. Het gebied bij Soerendonk is al diverse malen bezocht en er zijn al meer dan 40 soorten epifyten bekend, echterin onderstaande soortenlijst staan alleen de tijdens de excursie gevonden soorten.

Een spectaculaire vondst werd gedaan door Sandy Coppins. Op een wilgentak ontdekte ze enkele lobben van *Normandina pulchella*, een soort die deze eeuw nog niet eerder in de provincie was gevonden. Wel is hij bekend van de vorige eeuw bij Breda. Ook *Parmelia borrei* was hier niet eerder gevonden. Met deze laatste soort komt het totaal aantal *Parmelia*'s in het Goor op meer dan tien. Het meest opvallend was *Bacidina delicata*. Weliswaar was deze soort hier al eerder met apotheciën gevonden, maar nu was *B. delicata* wel erg dominant aanwezig.

Deze excursie beperkte zich tot een nogal klein deel aan de zuidkant van het moerasbos, maar de afgelopen 12 jaar zijn ook de andere delen van het gebied door mij geïnventariseerd en enkele vondsten zijn reeds gepubliceerd (v.d.Boom 1984). Een compleet overzicht van de lichenen in de broekbossen van Noord-Brabant is in voorbereiding.

Grote Heide bij Soerendonk

De 'Grote Heide', een heideveld waar opvallend veel afgezaagde dennenstompen zijn te vinden, was jaren geleden erg interessant vanwege de vele normaliter op boomschors voorkomende soorten, nu waren de meeste daarvan verdwenen. Het was hier waar de eerste vondst voor het zuidoosten van de provincie werd gedaan van *Parmelia tiliacea*.

De Schotse gasten konden hier ook *Cladonia cervicornis* ssp. *pulvinata* bewonderen, een soort die op de Britse eilanden niet voorkomt. Ook vonden we de vreemde *Cladonia* cf. *pyxidata* die tot nu toe slechts van één plek in de provincie bekend was. *Cladonia borealis*, die nog niet eerder deze eeuw voor de provincie werd opgegeven, groeide hier talrijk tussen *C. coccifera*.

Literatuur

- Boom, P.P.G. van den. 1984. Lichenen van Eindhoven en Omgeving. Buxbaumiella 16:51-59.
- Coppins, B.J. & P.P.G. van den Boom. 1995. *Micarea confusa*: a new species from zinc- and cadmium-contaminated soils in Belgium and The Netherlands. The Lichenologist 27:91-90.

Locaties

- 1 Budel-Dorplein, terrestrisch op mos, op puin en andere substraten. Km-blok 57-36-55, coörd.: 169.3-360.9.
- 2 Budel-Dorplein, terrestrisch op sintels, puin en andere substraten. Km-blok 57-47-11, coörd.: 170.5-359.7.
- 3 Soerendonk, Het Goor, vochtig *Salix*-broekbos met *Alnus* en *Betula* aan de rand. Km-blok 57-26-21, coörd.: 165.5-368.2.
- 4 Soerendonk, Grote Heide. Km-blok 57-25-25, coörd.: 164.5-368.3.

Legenda bij de soortenlijst

Cal = <i>Calluna</i>	s	= kalkarm gesteente
S = <i>Salix</i>	st	= (<i>Pinus</i>)-stomp
(f) = fertil	t	= terrestrisch

Onderstaande lijst vermeldt alleen soorten die tijdens de excursie zijn waargenomen. Onderstreept is verzameld.

Soortenlijst

<i>Acarospora nitrophila</i>	2s	<i>Physcia tenella</i>	3S
<i>Arthonia lapidicola</i>	2brick	<i>Placynthiella icmalea</i>	3S
<i>Bacidina arnoldiana</i>	3S(f)	<i>Platismatia glauca</i>	3S
<i>Bacidina delicata</i>	3S(f)	<i>Pseudevernia furfuracea</i>	3S
<i>Candelariella reflexa</i>	3S	<i>Pyrenocollema</i> sp.	2t
<i>Cladonia borealis</i>	4t	<i>Ramalina farinacea</i>	3S
<i>Cladonia cervicornis</i>		<i>Steinia geophana</i>	2t
<i>ssp. pulvinata</i>	4t	<i>Stereocaulon nanodes</i>	1s
<i>Cladonia coccifera</i>	4t	<i>Stereocaulon vesuvianum</i>	1s
<i>Cladonia floerkeana</i>	4t	<i>Trapelia coarctata</i>	1s
<i>Cladonia foliacea</i>	4t	<i>Trapelia obtegens</i>	1s
<i>Cladonia furcata</i>	3t	<i>Trapeliopsis flexuosa</i>	4st
	rand broekbos	<i>Trapeliopsis granulosa</i>	4st
<i>Cladonia grayi</i>	1t	<i>Veizdaea leprosa</i>	1t
<i>Cladonia maclentia</i>	4st		
<i>Cladonia cf. pyxidata</i>	4t		
<i>Cladonia zopfii</i>	4t		
<i>Dimerella pineti</i>	3st		
<i>Evernia prunastri</i>	3S 4st		
<i>Gyalideopsis anastomosans</i>	3S		
<i>Hypogymnia physodes</i>	3S 4st		
<i>Hypogymnia tubulosa</i>	3S		
<i>Lecanora conizaeoides</i>	4st0		
<i>Lecanora expallens</i>	3S		
<i>Lepraria incana</i>	3S		
<i>Lepraria rigidula</i>	3S		
<i>Micarea confusa</i>	1t 2t		
<i>Micarea denigrata</i>	4st		
<i>Micarea nitschkeana</i>	3S 4Cal		
<i>Micarea prasina</i>	3S		
<i>Normandina pulchella</i>	3S		
<i>Parmelia borrieri</i>	3S		
<i>Parmelia caperata</i>	3S		
<i>Parmelia revoluta</i>	3S		
<i>Parmelia perlata</i>	3S		
<i>Parmelia subaurifera</i>	3S		
<i>Parmelia subrudecta</i>	3S		
<i>Parmelia sulcata</i>	3S 4st		
<i>Parmelia tillacea</i>	3S		
<i>Parmeliopsis ambigua</i>	3S		
<i>Phaeophyscia orbicularis</i>	3S		
<i>Physcia adscendens</i>	3S		